

Друга стаття

1910 - 1920 Аматорський рух на Єлисаветградщині не зникає, а навіть посилюється. У цьому вбачається вплив корифеїв. Їх пам'ятали, їх наслідували. А носіями їхніх традицій були передусім професійні українські трупи Д. Гайдамаки, О. Сулова, О. Суходольського, Л. Сабініна, О. Глазуненка, Т. Колісниченка, а пізніше трупи І. Мар'яненка, М. Петлішенка. Всі вони раз-у-раз відвідували Єлисаветград, усі вони були учнями Марка Луковича і наслідували принципи роботи і його репертуар.

Про це, зокрема, свідчать і гастролі трупи І. Мар'яненка та М. Петлішенка у лютому – квітні 1917 р.

Йшли п'єси І. Карпенка-Карого «Мартин Боруля», «Гандзя», «Чумаки», «Сто тисяч», М. Кропивницького «Доки сонце зійде, роса очі виїсть», «Чмир», «Олеся», «Пошились у дурні», М. Старицького

«Маруся Богуславка», «Лимерівна» та інші. У цій трупі виступала Л. Ліницька. Фаворитом залишався стаціонарний театр М. Садовського, який був частим гостем у Єлисаветграді.

Робляться спроби до організації постійного театру в Єлисаветграді. Газета «Голос Юга» за 1 січня 1917 р. повідомляла про першу виставу в Зимовому театрі «Щасливий день» О. Островського і що в ній беруть участь О. Гусева, І. Зражевська, Л. Балінова, Р. Подольський, В. Шустов та інші.

1920 - 1940 Починають створюватися нові творчі колективи. У Новій Празі розпочала свою діяльність трупа під керівництвом В. Красенка. Виникає творчий колектив, що дістав потім назву «Ударно-бойова трупа по ідейній боротьбі з бандитизмом». Перед виставою виступав агітатор, який розповідав про поточний момент, про завдання, відповідав на запитання. Потім йшла вистава чи концерт.

В Олександрії починає працювати театральний колектив «Сурма», режисером якого був Г. Юра. Навколо нього об'єднуються актори Ф. Барвінська, Я.

Возіян, М. Гаєвський, І. Набатовта інші. Після того, як сім'я Юрів та деякі актори виїхали з Олександрії, основний склад, що зберігся, увійшов до складу П'ятого робітничо-селянського театру.

У Єлисаветграді створюється театр, який дістав назву «Перший радянський театр». До нього ввійшли місцеві актори і майже весь склад трупі Д. Гайдамаки, в якій працювало чимало видатних акторів. У цьому колективі зустрів свій 30-річний ювілей і сам корифей українського театру

Д. Гайдамака і тим самим продовжив життя театру Марка Кропивницького.

21 квітня 1929 р. в цьому театрі відбувся вечір української культури, на якому були присутні В. Сосюра, І. Микитенко, Л. Первомайський, В. Кузьмич, А. Дикий, С. Головнівський.

До речі, цей театр був першим пересувним театром у колишньому Радянському Союзі і обслуговував трудящих промислових підприємств та селян. Він проіснував до 1932 р., коли у зв'язку з аварійністю приміщення Наркомосом УРСР був переведений до міста Чернігова (художній керівник

Г. Воловик). Там і отаборився назавжди. А місто залишилося без театру. І першу виставу в ньому після ремонту 9 грудня 1935 р. дав Харківський театр революції.

У той час в області створюється кілька пересувних робітничо-колгоспних театрів: в Новоукраїнці, Златополі, Кам'янці а також в Олександрії - П'ятий робітничо-селянський театр, який згодом перетворюють в Третій обласний колгоспний театр.

Саме Олександрії випала велика честь продовжити на стаціонарі історію корифеїв у доволі незвичайному статусі «пересувного», щось на зразок колишньої антрепризи.

З 1936 по 1938 рр. П'ятий обласний пересувний державний театр української драми очолив директор Б. Каган. Замість П'ятого колгоспного театру, переведеного за розпорядженням Всеукраїнського управління у справах мистецтв у Дніпропетровську область, знову сформовано Третій обласний колгоспний театр з 1 вересня 1938 р. з базою в Олександрії.

14 березня 1939 р. колектив вперше виїхав на місячні гастролі до Кіровограда.

У жовтні 1940 р. на честь сторіччя від дня народження цей театр і був названий ім'ям Марка Луковича Кропивницького.

Характерно, що із запланованих до репертуару 12-ти п'єс на 1941 р., 11 п'єс були з репертуару М. Кропивницького. На афішах з'явилися імена Т. Шевченка, І. Котляревського, М. Кропивницького, І. Карпенка-Карого,

І. Франка, М. Старицького, І. Нечуя-Левицького та інших. На сцені - безсмертні твори: «Маруся Богуславка», «Циганка Аза», «Ой не ходи, Грицю, та й на вечорниці», «Сорочинський ярмарок», «Майська ніч», «Безталанна», «Дай серцю волю – заведе в неволю», «Наталка Полтавка», «Катерина», «Украдене щастя». Це ті вистави, які створили нову генерацію кропивничан третього покоління послідовників і спадкоємців театру М. Кропивницького. Зусилля колективу були спрямовані на найважливіше: українську ідею як мету існування, що несли в собі твори класиків; стилістику як погляд на естетичну природу своєї нації; гуманістичний зміст репертуару як художній світогляд.

За примхами долі його ще кілька разів перейменовували. А згідно з черговим наказом театр вимушений був ще раз змінити назву: «Іменувати Олександрійський міський український державний драматичний театр ім. М.Л. Кропивницького».

У репертуарі театру завжди були вистави, що з незмінним успіхом протягом десятиліть йшли на сцені і радували глядача. Цьому сприяв хороший акторський ансамбль, який складали обдаровані актори, такі як: О. Байкова, Ф. Чечень, А. Зірка, Г. Семенов, П. Бобров, Л. Шикова, К. Боровик, І. Чернов, І. Савицький, І. Сугерей,

Н. Дибовська та інші. Особливою популярністю користувалася молода талановита актриса театру Л. Тімош. У її творчому доробку визначне місце займали ролі репертуару корифеїв, зокрема, першою була роль Ганни у виставі «Наймичка» І. Карпенка-Карого.